

Hordaland Fylkeskommune
Agnes Mowinckels gate 5
5008 Bergen

Temaplan landbruk – Innspel frå Strandebarm-Tørvikbygd Bondelag.

Styret i Strandebarm-Tørvikbygd bondelag har nokre innspel til «Temaplan for landbruk i Hordaland 2018 - 2022».

Språk

Dokumentet må korrigerast for ei rekkje språklege feil. Det er mange ord-delingsfeil og nokre halvferdige setningar som ikkje betyr noko. Det er skreve litt på bokmål og litt på nynorsk. Det er også brukt mykje engelske uttrykk og dårlege norske omsetjingar. Ein bør forventa av ein fylkeskommune at norsk-kunnskapane er på eit høgare nivå enn dette. I dette dokumentet er det litt for mykje «språk-jåleri», og ein blandar saman begrep som ikkje høyrer saman. Det er t.d. lenge sidan «digitale løysingar» kunne kallast ein «innovasjon».

Eksempel frå dokumentet:

«Hordalandslandbruket er omstillingsvillig og tek aktivt i bruk innovasjonar som robotar, digitale løysingar og sensor teknologi. Grønt skifte må skje ut frå areala og ressursane ein har til rådighet.»

«Samarbeid mellom landbruket og desse aktørane kan gje innovative resultat.»

«Fylkesmannen, som har ansvar for at regionale og nasjonale landbruksinteresser vert tekne vare på i arealforvaltinga.»

«Landbruk er ei stadbunden næring og Hordaland har framleis eit kulturlandskap med internasjonalt unike kvalitetar, men utviklinga mot færre og større bruk gjer at mykje tungdrive areal går ut av bruk og eit levande landskap og eit småskala landbruk er viktig for anna næringsutvikling.»

«Bruk av robotar, auka automatisering, digitalisering, Internet of things, cloud computing, big data, CPS - cyberphysical systems, berekraft, grønt perspektiv, livssyklus, kunstig intelligens, nanteknologi, 3D printing, bioteknologi og genetik er nokre stikkord.»

Forord

Her er det tomt. Det er for oss uklart kven dokumentet er skreve for og korleis det er tenkt brukt. For oss bønder så er dokumentet fullt av sjølvsgade opplysningar, og for vår del kunne dokumentet vore kraftig redusert til «Mål og tiltak». Men dersom dette er eit dokument som skal brukast som «innføring i landbruk» så er det kanskje greit. Er det tenkt at dette dokumentet skal brukast aktivt, eller er det berre for info?

Areal og resursgrunnlag

Det er sett eit mål om at nedbyggingsfarten av matjorda skal reduserast til 240 daa årleg. Me synest dette er for defensivt. Det bør inn ein strategi for nydyrking og kultivering av utmark. Verdien av utmark må ikkje overdrivast. Beitetida i fjella avgrensar seg til nokre få månader i sommarhalvåret. Ein må som regel nytta innmarksbeite / kulturbeite i tillegg. Ein del utmark kan ikkje nyttast til beiting pga giftige planter som f.eks rome. Produksjonen i utmark (föreiningar/daa) er låg. I vårt lokallag har me eksempel på at produksjonen av beitegras/beiteplanter har blitt kraftig forbetra etter rydding av kratt, kalking og spreing av husdyrgjødsel. Giftige planter har forsvunne og beitegras har etablert seg.

I Hordaland er me for tida relativt lite plaga med rovdyr, men har fylket ein strategi for å ta vare på den gunstige situasjonen me er i?

Årleg produksjonstap pga beiting frå hjort og grågås er aukande. Kva er fylket sin strategi i forhold til dette?

Ein del dyrka innmark og beite vert forringa pga jorda ikkje vert halden skikkeleg i hevd. Ein aktiv ugraskamp er viktig for å oppretthalda produksjonsvolum og kvalitet. Høymolefrø kan overleva 70-80år i jorda, så det å sluntra unna i ugraskampen forringar jorda for framtidige generasjonar. Det er ikkje «bærekraftig». Det å halda jorda i hevd er ein del av driveplikta. Har fylket nokon strategi for å passa på at driveplikta vert halden og at jorda ikkje vert forringa av f.eks ugrasfrø og erosjon?

Planen slår på side 16 fast at «Grønnsaker er ein klimavennleg produksjon og det bør leggjast til rette for auka produksjon av grønnsaker i Hordaland». Me er skeptiske til denne påstanden. Pga at klimaet på Vestlandet ser ut til å bli stadig våtare, så er det stor fare for næringstap og erosjon ved tradisjonell grønnsaksproduksjon på friland. Ein eventuell auke i grønnsaksproduksjon må skje på ein måte som ikkje fører til auka erosjon og næringstap til omgjevnadane.

Me meinare at dei viktigaste tiltaka for å ivareta/auka produksjonskapasiteten på areala er:

- hindra nedbygging
- nydyrking / beiterydding
- hindra erosjon (unngå open åker, unngå opptrekking, ha god drenering)
- hindra jordpakking
- aktiv kamp mot ugras og plantesjukdommar
- redusera beitepress frå ville dyr og fuglar
- bruk av plantemateriale som er tilpassa klimaet
- kalking
- gjødsling som samsvarer med plantene sitt næringsbehov

Skog

Her saknar me ein eigen omtale av Vossagrana. Det er den einaste sorten grantre som fins naturleg her i Hordaland. Produksjon av juletre og pyntegrønt (f.eks kristtorn i Sunnhordland) burde også vore omtalt.

Når det gjeld nyplanting, så er det viktig å sikra tilgang på friskt plantemateriale som er tilpassa bonitet og høgdeklasse.

Den stadig aukande hjortebestanden gjer det vanskeleg å unngå skade på ungskog, og ei aktiv villtforvaltning er derfor også god skogforvaltning.

Rekruttering

Etter som driftseiningane vert stadig større og meir høgteknologiske, vert det stadig dyrare å kjøpa seg inn i næringa. Det er behov for å leggja seg opp noko kapital før ein kan satsa på landbruket. Det kan vera ei av årsakene til at snittalderen på nye bønder er høg. Derfor er det viktig å ha tilbod om landbruksutdanning for vaksne. I tillegg er det viktig å behalda priskontrollen ved sal av landbrukseigedommar. Slik unngår ein at kjøpesummen vert for høg. På den måten sikrar ein at den nye eigaren kan finansiera kjøpet vha driftsinntektene på bruket. Det gjer det mogeleg for ungdom å konkurrera med pengesterke godt vaksne om kjøp av gardsbruk på den frie marknaden.

Drivarar for endring

Sjølv om lista ikkje er uttømmende, synest me at det skulle vore med eit tema om internasjonale handelsavtalar og importvern. Tradisjonell volumproduksjon av frukt, kjøt, egg og mjølk er som regel berejelkar for det meste av dei spennande nye nisjeprodukta som dukkar opp. Norsk volumproduksjon er for tida fullstendig avhengig av eit fungerande importvern. Dessverre ser det ut til at pris trumfar verdiar som kvalitet, dyrevelferd og lokalprodusert hjå fleirtalet av forbrukarane. Pga naturgjevne forhold og lønns- og kostnadsnivå i Noreg, så er det ikkje mogeleg å konkurrera internasjonalt på pris. Derfor er det viktig å vera klar over at auka import kan slå beina under store delar av landbruket i Hordaland.

v/Peder Nernæs